

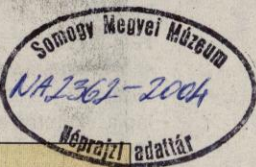
Gyűjtő: N. KO'SA JAVIT	
Gyűjtés ideje: 2004. 02. 21.	
TART.: NÉPRAJZI KÖZ-HAMIS.	
LÁSSÁGCÍKK A NÉPSZABADSÁGBAN A NÉPRAJZI MÚZEUMI	
EREDETI, MŰVELTI HAMISÍTÁSI CÍMŰ KIÁLLÍTÁSRÓL.	
A lásságokk	
FÖLDRAJZI KÖNYVTÁR: BUDAPEST	
SZAKKÖNYVTÁR: XXIX	

--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Irattartó

Néprajzi igaz-hamis

FOTÓ: ROBOZ LÁSZLO

Egy drága rézkancsó és bőr másolata, XX. század eleje, Turkesztán

Talán az afrikai Thonet-széknél érti meg pontosan az ember, miről szól a Néprajzi Múzeum *Eredeti, másolat, hamisítvány* című kiállítása. Az egy darab fából faragott karfás és támlás sámli bumfordi bája egyenesen lenyűgöző. Ráadásul a Német Kelet-Afrikában száz évvel ezelőtt készült szék – leszámítva a támlán szembeötlő szarvacskákat – valahogy mégis pontosan idézi a K. und K. mintát.

A tárlat egyébként a Kossuth téri bemutatónak abba a sorába illeszkedik, amely végső soron a néprajztudomány feladatát, a néprajzi gyűjtemények szerepét igyekszik újradefiniálni. A kiállítás arra keresi a választ, hogy a néprajz fogalmaként mi számít eredetinek, másolatnak, illetve hamisítványnak, s hogy e fogalmak hogyan változtak az első gyűjtemények megalapítása óta, a XIX. század utolsó harmadától eltelt időben.

Az első terem egyszerű felsorolás: a tárlók ivóedény – pohár, csanak, kehely, bokály, korsó, s lásd még a szinonimaszótárban – dömpingje azt hivatott bemutatni, hogy milyen elképesztő tárgy-bővel szembesül, aki „eredeti” néprajzi tárgyat gyűjt. Ezt követően az alkotók kézen fogják a nézőt, és végigvezetik egy – egyesek, de néha kétségkívül farszto – gondolati úton. Elmagyarázzák, hogyan gyűjtöttek megbízásra „autentikus, ősi” tárgyakat a távoli tájakon portyázó tengerészek; megmutatják, hogyan

és milyen hatásra alakult és formálódott egy-egy tájegység jellegzetes mintakincsé, s hogy az úgynevezett népművészet fejlődésében milyen szerepe lehetett néhány kiemelkedően tehetséges, tudatos alkotónak. Eközben ki-ki szembesülhet a gyűjtemények sokszínűségével: azzal, hogy a „gatyá, kasza, kapa” mellett már a műanyagból préselt mexikói koponyamaszk és az autógumiból rótt szandál is megőrzendő érték.

A kiállítás különösen akkor válik érdekessé, amikor az utáztatokra kerül a szó: a fantázia megnyilvánulásaira, amellyel az emberek bármit megalkotnak, ami a számukra egyébként elérhetetlen volt. A gyapjúszőr subákra, a flóderos intarziákra, a házi készítésű klarinétokra és az afrikai Thonet-székre, vagy arra a természetes folyamatra, amelynek révén bármely ház tisztaszobájába beköltözhetett a nyomtatott-hímzett Raffaello-angyalka. A tárlaton helyére kerül az úgynevezett turistaművészet is, amelyet az alkotók élesen elválasztanak a hamisítványoktól. Mint mutatják, ezek autentikus tárgyak, csak éppen speciális céllal, a turisták igényeinek kielégítésére készülnek. Érthető, hogy a kiállításon hamisítványból van a legkevesebb. Néhány áfrikai szobrocska és hamis zsu-gorított fej mellett egy kínai váza leleplezése kínál tanulságos látnivalót.

N. KÓSA JUDIT